

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор Інституту
геотехнічної механіки
ім. М.С. Полякова НАН України
академік НАН України

А.Ф. Булат

ПОЛОЖЕННЯ **про систему виявлення та запобігання академічному плагіату в Інституті** **геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України**

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату в Інституті геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України (далі - Положення) розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України, інших нормативно-правових актів, Статуту Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України, Положення про організацію освітнього процесу Інституту, а також на виконання наказу Інституту №59/1 від 21.12.2010 р. «Про запровадження системи запобігання академічного плагіату». При укладанні Положення використані Рекомендації з академічної доброчесності для закладів вищої освіти, розроблені у рамках Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні (БАШР) за підтримки Посольства США (рекомендовані листом МОН України від 23.10.2018 р. за №1/9-650).

Мета Положення

1.2.1. Врегулювання процедури виявлення та запобігання плагіату в академічних текстах за авторства працівників Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України (далі - Інститут);

1.2.2. Сприяння дотриманню вимог наукової етики і повага до інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності під час створення авторського твору та усвідомлення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.2.3. Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості Освітньої і наукової діяльності Інституту в цілому.

1.2. Основні завдання Положення

1.3.1. Забезпечення дотримання академічної доброчесності:

- здобувачами наукових ступенів доктора філософії і доктора наук при виконанні ними дисертаційних робіт;

- науковими працівниками Інституту при підготовці до видання

підручників, посібників, монографій, наукових статей та інших видів наукових і навчально-методичних розробок.

1.4. Значення термінів, вжитих у цьому Положенні:

1.4.1. Автор – фізична особа, творчою та інтелектуальною працею якої створено твір.

1.4.2. Твір – результат наукової або навчально-методичної діяльності конкретної фізичної особи або групи осіб (співавторство) у вигляді інформації, що представлена на паперовому носії чи офіційно оприлюднена в електронному вигляді (у тому числі на офіційному web-сайті або у мережі Інтернет).

1.4.3. Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному ^УеЬ- сайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

1.4.4. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Академічним плагіатом можуть бути визнані: плагіат фрагментів письмових робіт і повних текстів; плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо; неналежні посилання за відсутності привласнення авторства; помилки цитування (незалежно від того, чи будуть помилки цитування визнані академічним плагіатом, вони є безсумнівним порушенням академічної етики).

Типовими прикладами академічного плагіату є:

-видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї змістовних змін (у тому числі із внесеними навмисними текстовими спотвореннями з метою укриття запозичення);

-використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;

-дослівне копіювання фрагментів тексту або його дослівний переклад українською з іноземної (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;

-внесення незначних правок у скопійований матеріал (перефразування речень, зміна порядку слів у них, нумерації формул, графіків, малюнків заміна символів в тексті тощо) та без належного оформлення цитування;

-компіляція – створення значного масиву тексту без самостійного вивчення проблеми внаслідок копіювання тексту із різних джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

-перефразування (парафраза) тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;

-відтворення в тексті наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;

- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо - крім загальновідомої) з джерела без посилання на це джерело;

- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами.

1.4.5. Самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Типові приклади самоплагіату: дуплікація публікацій (публікація однієї і тієї самої наукової роботи в кількох виданнях, або повторна публікація раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових); дублювання наукових результатів (публікація одних і тих самих наукових результатів в різних наукових працях як нових, які публікуються вперше); подання у звітах з виконання наукових проектів результатів, що містилися у попередніх роботах; агрегування даних (суміщення старих і нових даних без їх чіткої ідентифікації з відповідними посиланнями на попередні публікації); дезагрегування даних (публікація частини раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію).

2. СФЕРА ДІЇ ПОЛОЖЕННЯ

2.1 .Обов'язковій перевірці на академічний плагіат підлягають:

2.1.1. Дисертаційні роботи на здобуття ступеня доктора філософії або доктора наук – на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду у спеціалізованій вченій раді;

2.1.2. Рукописи монографій, підручників та посібників, що рекомендуються до видання на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду на засіданні вченої ради;

2.1.3. Рукописи статей, тез доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів конференцій, семінарів тощо - на етапі подання роботи автором до розгляду для публікації.

3. АДМІНІСТРАТОР СИСТЕМИ

3.1. Адміністратор Системи – співробітник Інституту, який призначається наказом директора і відповідає за організацію робіт щодо виявлення та запобігання академічному плагіату в Інституті.

Адміністратор Системи надає інформацію керівництву Інституту щодо загального стану процесу перевірки, надає в бухгалтерію Інституту інформацію про обсяги використаних ресурсів, які Інститут отримує від власників програмної системи контролю на антиплагіат.

3.2. Функціональні обов'язки Адміністратора Системи:

3.2.1. Одержання та належне збереження необхідного програмного та методичного забезпечення. Забезпечення захисту персональних даних відповідно до чинного законодавства.

3.2.2. Здійснення перевірки академічного тексту, виготовлення її результатів в електронному вигляді.

3.2.3. Ведення електронного обліку перевірених робіт та використаного

обсягу ліміту на перевірку, подача заявок на одержання необхідного ліміту сторінок, підготовка статистичних даних про проведену перевірку.

3.3. Академічні тексти, що подаються для перевірки на виявлення збігів/ідентичності/схожості текстів, повинні бути представлені у форматі *.pdf з можливістю пошуку по тексту та/або у форматах *.doc, *.docx.

3.4. Етапи загальної схеми перевірки академічних текстів на плагіат з використанням відповідної Системи:

3.4.1. Особа, яка відповідає за якість академічного тексту (далі – Керівник роботи), передає в електронному форматі академічний текст Адміністратору Системи для завантаження в Систему;

3.4.2. Адміністратор завантажує і контролює процедуру проходження перевірки академічного тексту за відкритими інтернет-джерелами та базами внутрішньої бібліотеки Системи;

3.4.3. Система генерує і зберігає звіт подібності із невід’ємним від нього протоколом процесу перевірки, в якому обов’язково вказуються:

- прізвище, ім’я, по батькові Адміністратора Системи;
- точна дата і час проведеної перевірки;
- назва перевіреного академічного тексту;
- перелік назв використаних баз внутрішньої бібліотеки Системи;
- кількість джерел в Інтернеті, які використовувалися для перевірки;

3.4.5. Звіт подібності передається для аналізу та прийняття експертного рішення Керівнику роботи.

4. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ

4.1. Остаточний варіант дисертації разом із заявою щодо самостійності виконання, ідентичності друкованої та електронної версій роботи подається ученому секретарю спеціалізованої вченої ради в електронному вигляді. Перевірка на ідентичність друкованої та електронної версій дисертації покладається на здобувача наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук)/доктора наук та наукового керівника/консультанта.

4.2. Перевірка дисертацій здійснюється за допомогою Системи на предмет наявності чи відсутності текстових запозичень, використання ідей наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело оприлюднення (частково або повністю).

4.3. Адміністратором Системи є відповідальна особа, яка завантажує електронний варіант роботи до Системи для здійснення перевірки, що генерує звіт подібності.

4.4. Звіт подібності надсилається експерту, який призначається вченою радою Інституту за галуззю знань та спеціальністю, поданої на перевірку роботи. Експерт надає висновок науково-технічної експертизи щодо наявності чи відсутності академічного плагіату в дисертації. Результати науково-технічної експертизи дають підстави стверджувати, що дисертація здобувача є самостійним дослідженням, в якому відсутні не дозволені компіляції та академічний плагіат.

4.5. У випадку виявлення у дисертації запозичень без належного

оформлення посилань чи інших технічних недоліків робота повертається здобувачу на доопрацювання з можливістю повторного подання на перевірку. Причини повернення дисертації мають бути зазначені у висновку експерта окремим пунктом.

4.6. Повторна перевірка роботи Адміністратором Системи відбувається виключно за кошти автора.

5. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ РУКОПИСІВ ДЛЯ ВИДАННЯ ПІД ГРИФОМ «ІНСТИТУТ ГЕОТЕХНІЧНОЇ МЕХАНІКИ ІМ. М.С. ПОЛЯКОВА НАН УКРАЇНИ»

5.1. Остаточний варіант рукопису монографії/підручника/навчального посібника, що створений в Інституті та претендує на отримання грифа Інституту, має бути поданий його автором Адміністратору Системи структурного підрозділу в електронному вигляді за 10 днів до обговорення на засіданні вченої ради.

5.2. Адміністратор Системи завантажує електронний варіант твору до Системи для здійснення перевірки та генерування звіту подібності.

5.3. Адміністратор Системи надає електронний звіт подібності керівнику роботи протягом трьох робочих днів після отримання роботи від автора для перевірки на плагіат.

5.4. Звіт подібності доповідається на засіданні вченої ради, на якому розглядається клопотання щодо присвоєння твору грифа Інституту. Питання розгляду звіту подібності та рішення за його результатами зазначається в протоколі засідання вченої ради окремим пунктом.

5.5. У випадку виявлення у творі запозичень без належного оформлення посилань або інших технічних недоліків, твір повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання його на розгляд вченої ради. Причини повернення твору мають бути зазначені у протоколі засідання вченої ради. "

5.6. Якщо твір містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, автор отримує відмову щодо присвоєння твору грифа Інституту. Причини відмови мають бути зазначені у протоколі засідання вченої ради.

5.7. Якщо вчена рада приймає позитивне рішення щодо клопотання про присвоєння твору грифа Інституту, процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним. Результати перевірки твору на плагіат оголошуються під час розгляду питання щодо присвоєння твору грифа Інституту на засіданні вченої ради.

6. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ РУКОПИСІВ, ПОДАНИХ ДО ПУБЛІКАЦІЇ У ВИДАННЯХ ІНСТИТУТУ

Перевірка на плагіат рукописів академічних текстів, поданих до публікації у виданнях Інституту здійснюється згідно з порядком, встановленим у пп. 5.1 - 5.7, за поданням відповідального редактора видання' на якого покладається відповідальність за якість академічних текстів.

7 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЩОДО АКАДЕМІЧНИХ ТЕКСТІВ

У разі виявлення порушення академічної доброчесності у роботах Інституту автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства та Положення про організацію освітнього процесу в Інституті.

Вчений секретар Інституту
докт. техн. наук

Шевченко В.Г.